

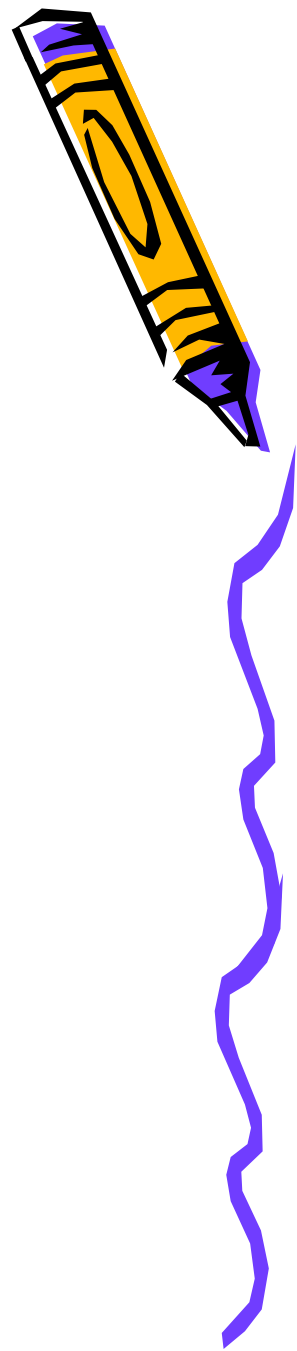
Včasná péče v České republice

Zora Syslová

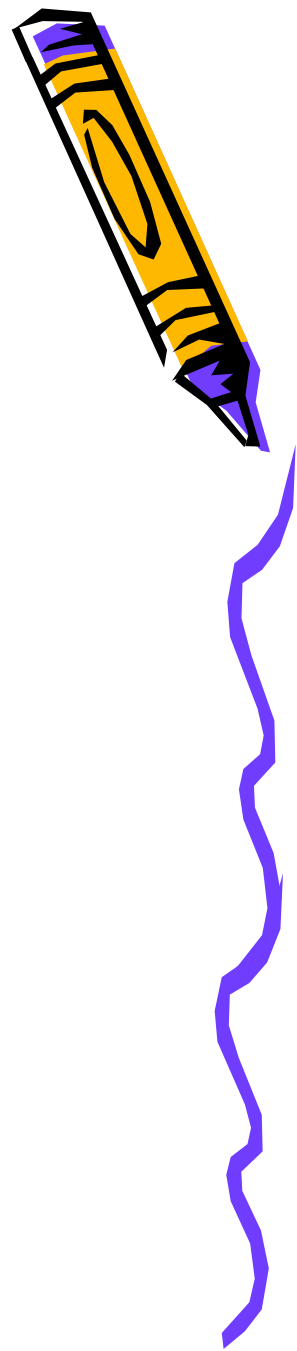
OBSAH

1. Vymezení pojmů
2. Co znamená včasná péče, její význam
3. Charakteristiky dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí
4. Pomáhající instituce

1. Vymezení pojmů

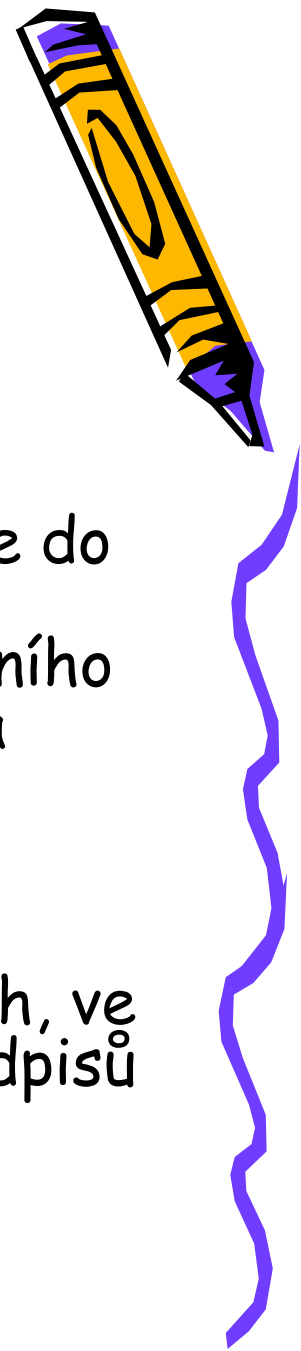
- Raná péče
- Včasná péče
- Včasná intervence
- Sociokulturně znevýhodněné prostředí

Raná péče (MPSV)

= terénní služba, může být případně doplněná ambulantní formou služby, je poskytovaná zdravotně postiženému dítěti a rodičům dítěte do věku 7 let nebo v případě, že je vývoj dítěte ohrožen v důsledku jeho nepříznivého zdravotního stavu. Služba je zaměřena na podporu rodiny a podporu vývoje dítěte s ohledem na jeho specifické potřeby

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

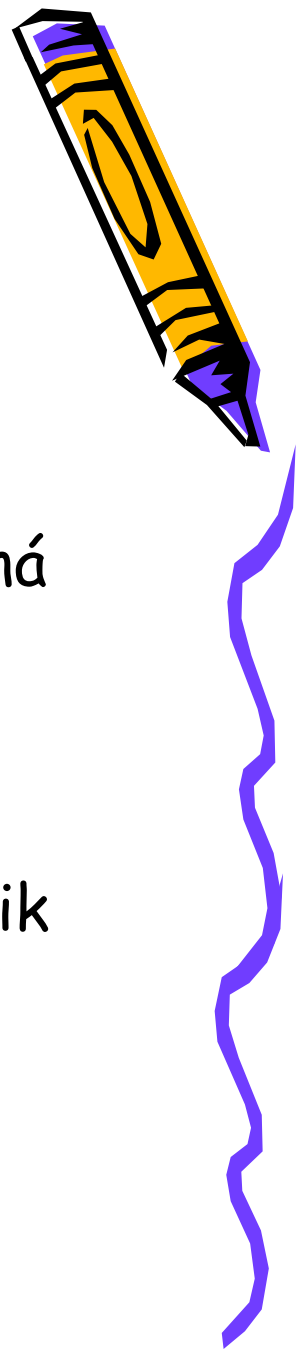
Včasná péče (MŠMT)

- zaměřuje se na podporu a rozvoj dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve věkovém rozmezí od 3 let do zahájení povinné školní docházky (viz Návrh Koncepce (projektu) včasné péče o děti ze socio-kulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání).

Včasná intervence (MV)

- je pojem, který se v českém prostředí užívá v oblasti prevence delikvence a kriminality (zejména v rezortu ministerstva vnitra). Včasná intervence není přesně věkově ohraničena, ale jejím cílem je předcházet rizikovému a delikventnímu chování u dětí a dospívajících. Včasná intervence usiluje nejen o prevenci rizikového chování, ale také o odstraňování rizik ze života ohroženého dítěte i prevenci relapsu (opakování) rizikového chování.

Sociokulurně znevýhodněné prostředí

*„Sociokulturně znevýhodňujícím
prostředím rozumíme pro účely
tohoto dokumentu takové sociální a
kulturní prostředí, které dítěti
znesnadňuje zapojení do hlavního
vzdělávacího proudu.“*

Usnesení vlády č. 564/2005 Sb.

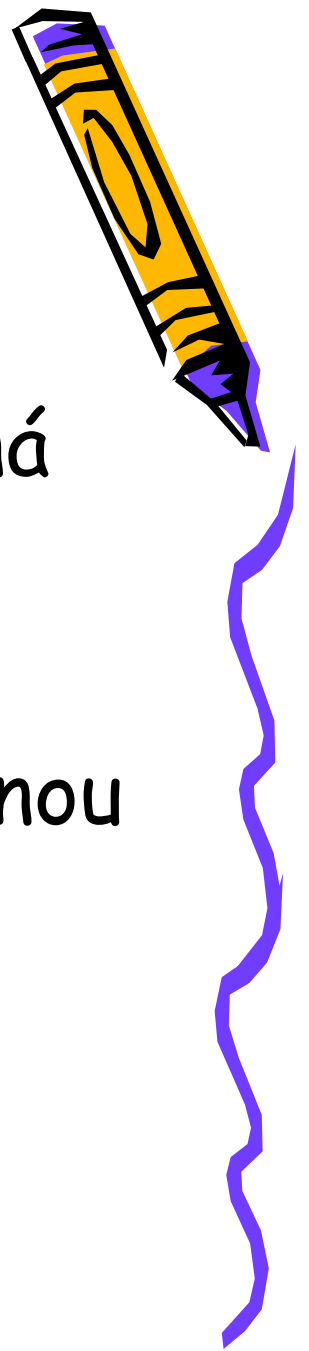

Za dítě se sociálním znevýhodněním se pro účely poskytování vyrovnávacích opatření podle odstavce 2 považuje zejména dítě z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání včetně spolupráce zákonných zástupců se školou, a dítě znevýhodněné nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka."

vyhláška č. 73/2005 Sb.

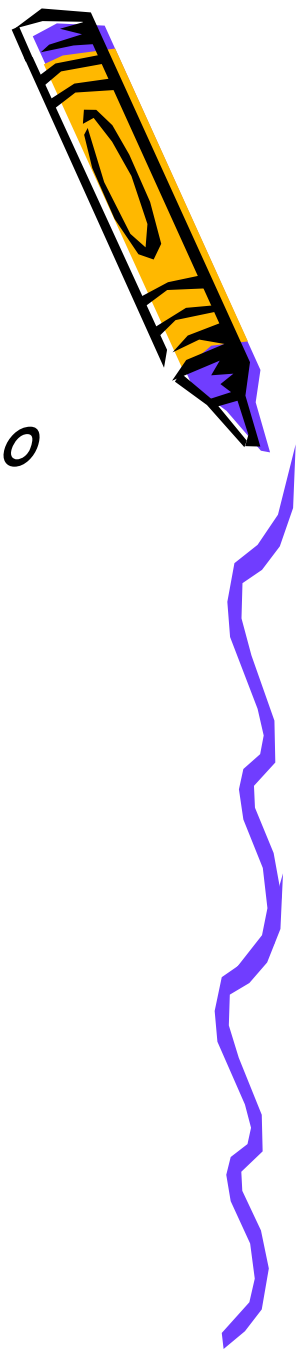
Sociální znevýhodnění = nedostatečná
podpora, malá podnětnost

Kulturní znevýhodnění = nedostatečnou
znalostí vyučovacího jazyka

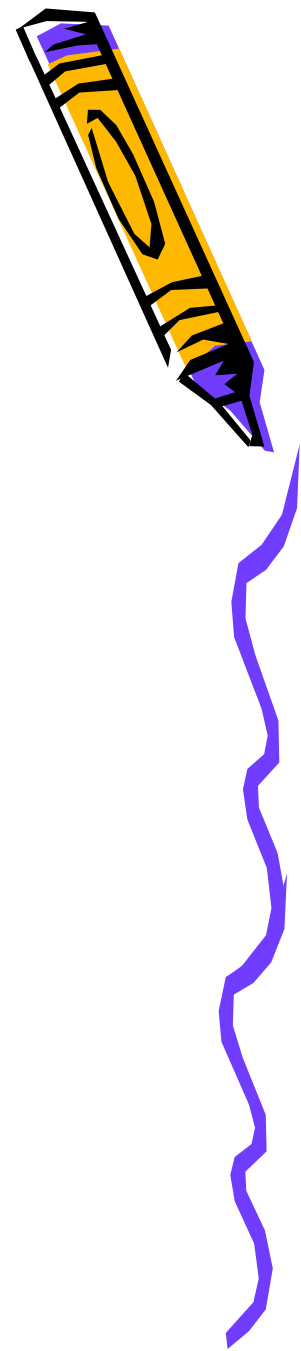
Přesná definice *znevýhodněného sociálního prostředí* však dosud není v české legislativě dostatečně specifikována.

Pro učitelku mateřské školy je pak problematické tyto děti identifikovat a často se musí spoléhat na svoje osobní zkušenosti (dobrá znalost rodinného prostředí).

2. Co znamená včasná péče, její význam

Včasná péče je v České republice chápána jako nástroj vyrovnávání příležitostí ve vzdělávání, tj. inkluzivního pojetí vzdělávání.

Inkluzivní přístup

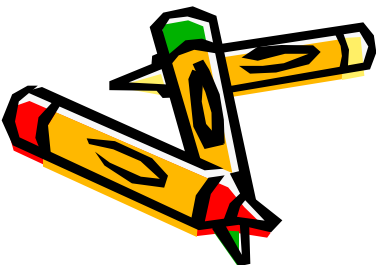
= každé dítě má právo na vzdělávání, na adekvátní podporu v naplňování svého vzdělávacího potenciálu a pozitivní perspektivu budoucího života

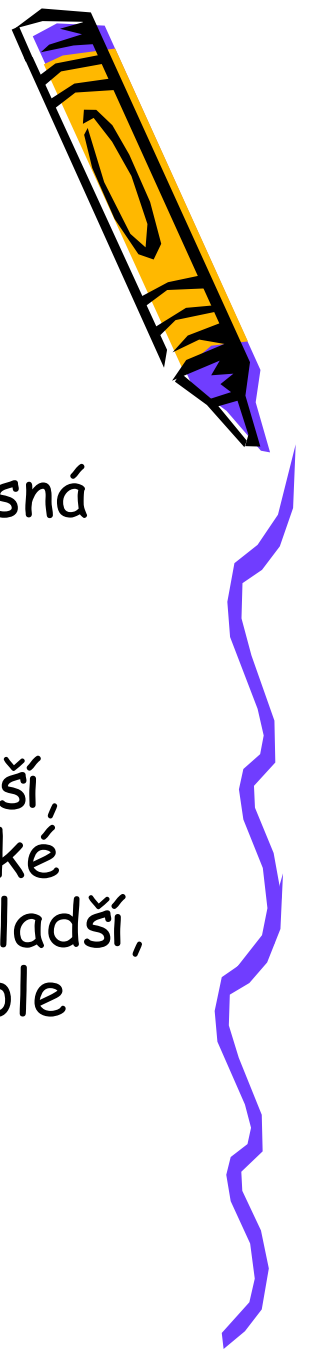
Školský zákon = rovné příležitosti

Výzkumy

- potvrzují, že pro děti ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, může mateřská škola představovat bezpečné místo, kde se mohou vyrovnávat se sociální a emoční deprivací z rodiny. Mateřská škola je po rodině dalším nejdůležitějším prostředím, ve kterém dítě zažívá sociální interakce.

Nesčetné výzkumy zaměřené na hledání příčin delikventního chování se shodují v tom, že včasná intervence snižuje agresivitu a násilnické tendence v pozdějším věku.

Studie hodnotící rodinné i školní intervenční programy ukazují, že čím je intervence časnější, tím přesvědčivější jsou kladné výsledky. Je také prokázáno, že čím je dítě během intervence mladší, tím snazší je změnit jeho chování doma i ve škole.

Prioritním cílem je předcházet školní neúspěšnosti dětí ze sociálně znevýhodňujícího prostředí a poskytovat dítěti i jeho rodině předpoklady k sociální integraci (sociální aktivizace rodin a zvyšování motivace rodičů pro vzdělávání svých dětí).

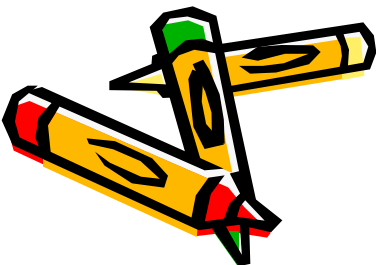
Zároveň je cílem prevence rizikového chování, jehož vznikem jsou děti ze sociálně znevýhodněného prostředí zvýšeně ohroženy.

Zákonné dokumenty

Koncepce (projekt) včasné péče o děti ze sociokulturně znevýhodňujícího prostředí v oblasti vzdělávání (usnesení vlády č. 564/2005 Sb.)

Návrh akčního plánu realizace Koncepce včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí (usnesení vlády č. 454/2009 Sb.).

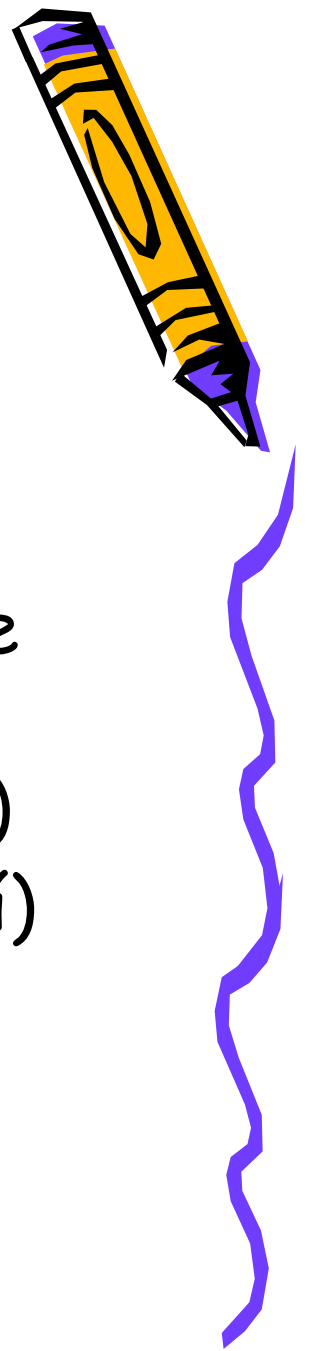

3. Charakteristiky dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí

Děti ze sociálně znevýhodněného prostředí se vyznačují různými projevy a problémy, které jsou velmi individuální a vždy závisí na rodině a prostředí, z něhož dítě přichází.

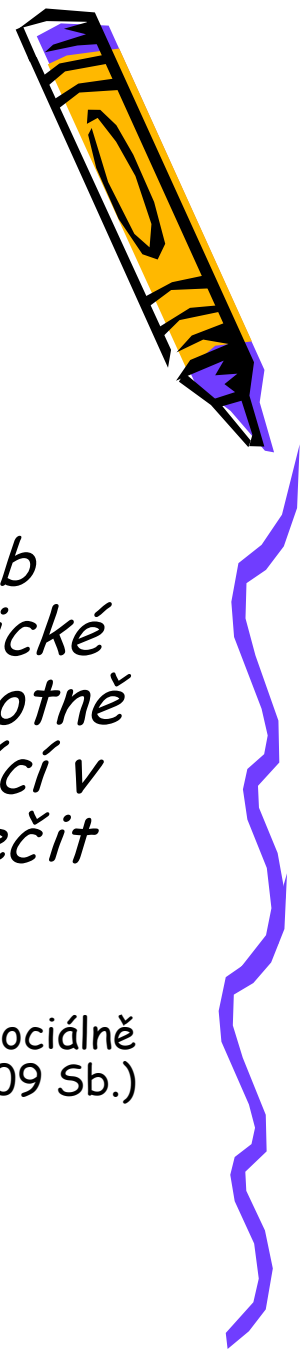
- Nevhodná výživa
- Nedostatečné hygienické návyky
- Malé zkušenosti (nedostatek podnětů ke hře)
- Pomalejší vývoj (působí jako mladší děti)
- Sociální nezralost (špatné vzory chování)
- Chudá slovní zásoba, nízké komunikační dovednosti

4. Pomáhající instituce

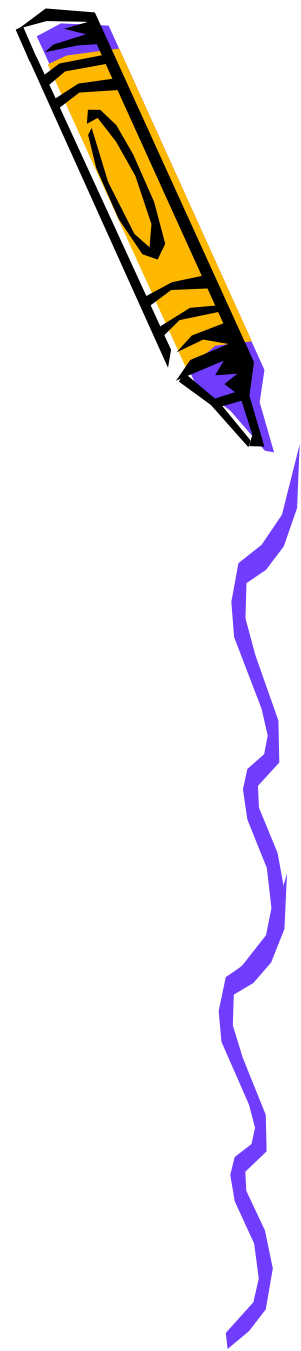
„Zvýšení míry koordinace činností jednotlivých institucí, které o děti pečují (sociálně-právní ochrana dítěte, poskytovatelé sociálních služeb zdravotnická zařízení, pedagogicko-psychologické poradenství, terénní sociální pracovníci, zdravotně sociální pracovníci, vzdělávací instituce působící v předškolním vzdělávání, apod.) s cílem zabezpečit jejich komplexní a synergické působení“.

Návrh akčního plánu realizace Konceptu včasné péče o děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí (usnesení vlády č. 454/2009 Sb.)

Školská poradenská zařízení

Pedagogicko-psychologická poradna
Speciálně pedagogické centrum

Neziskový sektor

- Oblastní charity
- Diakonie
- Společnost Člověk v tísni
- atd.

